

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

**Олексія Юлдашева - доктора юридичних наук, професора,
завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін МАУП
Голові правління «Західно-регіональної асоціації клубів ЮНЕСКО», Головному
редактору Спеціалізованого видавництва «ЮНЕСКО-СОЦІО»
Валерію Кузнецову**

DOI 10.32782/EP.2020.3.24

Шановний Валерію Федоровичу!

Від свого імені, а також впевнений, що до мене приєднаються усі автори Ваших видань, їх численні читачі, вітаю Вас з високою посадою – Голови правління Західно-регіональної асоціації клубів ЮНЕСКО і Головного редактора Спеціалізованого видавництва «ЮНЕСКО-СОЦІО». Бажаю використати свої, без сумніву, широкі можливості на користь України й українського народу.

Відомо, що за час співпраці з ЮНЕСКО наша країна виступала ініціатором багатьох міжнародних програм та проєктів, а також міжнародних конвенцій та рекомендацій ЮНЕСКО. Зокрема, українська ініціатива щодо використання засобів масової інформації з метою зміцнення миру, недопущення пропаганди війни, насильства і ненависті між народами дала поштовх до розробки та прийняття у 1978 році Декларації про раси тощо. Впевнений, що Ви зможете мобілізувати творчий потенціал великої когорти авторів статей, яка сформувалася навколо Право UA і інших Ваших видань для виступів через видавництво «ЮНЕСКО-СОЦІО». Можливо, крім статей, можна було б запропонувати, через зазначене видавництво, деякі проєкти для ЮНЕСКО, точніше, розробку проєктів, пов'язаних з питаннями забезпечення миру, вдосконалення освітньої діяльності, розвитку науки і культури. Ми переконані, що нові, раніше не відомі людству виклики – пандемія не бачених раніш масштабів, що здатна знищити все людство; світова економічна криза, що насувається на

всі країни у зв'язку з пандемією; різкі, глобальні зміни клімату, які можуть призвести до вимирання усього живого на планеті; екологічний колапс, як перший етап цих змін, що став, практично, невідворотним; світова ядерна війна, яка теж може стати неминучою – обумовлюють зростання ролі ЮНЕСКО у вирішенні зазначених проблем.

Очолювана мною недержавна організація «Аналітичний центр з підготовки та правового забезпечення управлінських рішень» готова запропонувати ЮНЕСКО низку проєктів, спрямованих на вирішення важливих проблем у полі зазначених викликів. Можуть бути, зокрема, запропоновані проєкти: **I. «Розробити міжнародні стандарти освітньої діяльності в умовах пандемії»; II. «Забезпечити досягнення миру на Донбасі та повернення впродовж до двох років всіх окупованих Росією українських територій у склад України»; III. «Розробити типовий проєкт судової реформи для країн колишнього СРСР».**

Під проєктом ми розуміємо знакову модель (систему, знаками якої можуть бути схеми, текстуальний опис, формули і т. д.), що надає уявлення про іншу систему. Проєкт має описувати удосконалену (бажану) систему, якщо мова йде про об'єкт, який вже існує (фактична система), або таку, якої ще не було – нову систему, що пропонується.

Будемо розрізняти (залежно від ступеня відпрацьованості) наступні види проєктів: 1) концептуальні; 2) ескізні; 3) технічні; 4) техно-робочі. Зрозуміло, що найбільш

відпрацьованим, придатним для безпосереднього впровадження є техно-робочий проєкт. Його визначають як систему, матеріально-енергетичне уречевлення якої забезпечить її функціонування. Тобто, техно-робочий проєкт – це остаточна модель, яка повністю готова до запровадження її в практику, реального переходу до вдосконаленої (нової) системи.

Зараз ми анонсуємо **перший проєкт – «Розробити міжнародні стандарти освітньої діяльності в умовах пандемії»**. Пропонується увазі концептуальний проєкт, тобто проєкт, що подається на рівні ідей. При цьому автори цього і всіх інших вищезазначених проєктів, за умови їх прийняття, погодження, готові в достатньо короткі строки довести їх до рівня техно-робочих.

Отже, перейдемо до проєкту «Розробити міжнародні стандарти освіти». Зазначимо, що на сьогодні в природі таких стандартів немає (ніхто таких не затверджував), хоча у літературі, у т.ч., навіть у спеціальній – зазначений термін вживається. Міфічні «міжнародні стандарти освіти». Отже, вживання даного терміна – це побутово-популістський, а не науковий і не професійний рівень. Ми ж пропонуємо під системою міжнародних стандартів освіти розуміти сукупність засобів, які можуть застосовувати у навчальному процесі будь-якої країни з метою забезпечення цілей, що стоять перед цим процесом. Такі цілі мають пов'язуватися зі сподіваннями на найкраще майбутнє. Саме такі цілі мають ставитися перед освітою. Серед згаданих цілей вирізняються такі, що мають глобальний, загальнолюдський характер, тобто є наднаціональними. До таких ми відносимо наступні цілі навчального процесу: 1) розвинення у майбутнього фахівця творчих, креативних здібностей; 2) засвоєння, на рівні знань і вмінь, найсучасніших нововведень у відповідній предметній галузі. Стандарти, що забезпечують досягнення цих цілей, можуть бути позначені як «Освіта майбутнього». Завдання розробників проєкту, про який йдеться, полягатимуть у розробці СИСТЕМИ уніфікованих засобів навчальної діяльності, за допомогою яких можна досягти перераховані головні цілі «Освіти майбутнього». Ця система у про-

екті буде представлена у вигляді вимог до планування навчального процесу, набору типових документів, які необхідні для реалізації його технології, що пропонується, а також технічних завдань на розробку курсів предметних відеоуроків. Усе це може бути використано в онлайн-режимі або у комбінованому – поєднанні традиційної і дистанційної форм навчання. Перевагою останньої є те, що зазначені стандарти будуть доступні у будь-який час і для необмеженої кількості користувачів. А тому не буде найкращих і гірших ВНЗ. Усі, умовно кажучи, центри навчання, які будуть неформально використовувати зазначену систему стандартів, априорі будуть кращими, у тому числі і за тими показниками, які зараз використовує QS World University Rankings при оцінці університетів (дослідницька діяльність, викладання, думка роботодавців і кар'єрний потенціал, кількість іноземних студентів і викладачів). У перспективі, по великому рахунку, ВНЗ – як автономна одиниця надання освітніх послуг, стануть непотрібними взагалі – будуть діяти віртуальні освітні платформи, що використовуватимуться споживачами освітніх послуг індивідуально або об'єднаннями цих споживачів (центрами навчання). Ці центри могли б орендувати робочі місця і необхідний персонал для практичних занять зі студентами у найпотужніших наукових лабораторіях світу. Оренда могла б оплачуватися за рахунок добровільних коштів бізнесу, зацікавленому у фахівцях відповідної кваліфікації, а також коштів державного бюджету країни (якщо мова йде про підготовку фахівців спеціальностей майбутнього).

Прогнозуємо, що створення віртуальних освітніх платформ пришвидшиться у зв'язку з необхідністю переходу, в умовах пандемії коронавірусу, на дистанційну форму навчання. Головною нашою ідеєю, що покладено в основу Програми по розробці стандартів освіти, є відмова від комп'ютеризації існуючої організації процесу навчання і перехід до принципово нової його технології, яку ми, повторюю, пропонуємо і готові розробити. Доводиться, що сучасна організація навчального процесу (лекція, зміст якої практично ніким не контролюється – практичне заняття (семінар) – контрольна

перевірка (залік, іспит), у ході яких перевіряється здатність того, хто контролюється, відтворити зміст лекції, підручника без шпаргалки, допомоги комп'ютера) – вже давно неефективна. Неефективна тому, що є застарілою і орієнтованою на консервативну, як правило, інформацію, без перспектив застосування її по закінченню навчання. У зв'язку з нинішньою науково-технічною революцією, коли об'єкт застосування знань змінюється небувало швидкими темпами, ніхто зараз не може впевнено сказати, що потрібно буде знати і вміти випускнику ВНЗ, а отже, чому саме вчити абітурієнта. Будь-яка інформація майже миттєво застаріває. Тим більше, якщо враховувати надзвичайно стійку тенденцію нашого професорсько-викладацького складу вчити за конспектами багаторічної давнини. Тому нами обґрунтовується ідея про те, що в нинішніх умовах слід вчити не стільки тим чи іншим знанням, скільки тому, ЯК їх здобувати. Іншими словами, сутність принципово іншої організації навчального процесу, яка пропонується, полягає не тільки в оволодінні новітніми знаннями, а й в опануванні в технології виявлення проблем у відповідній сфері життєдіяльності, яка відноситься до предметної майбутньої спеціальності, вмінні аналізувати виявлені проблеми і знаходженні оригінальних, таких, що раніше не застосовувалися, рішень. Серед ідей розробки системи «Освіта майбутнього» – ідея *поєднання розвитку освіти і науки* в єдину систему. Якщо останню, згідно із загальною теорією систем, представити у вигляді трійки: «вхід», «вихід» і «процес», то роль «входу» в освіту має відігравати «вихід» науки, тобто інформація про конкретні наукові результати, досягнення (відкриття, винаходи, нововведення). Суміщення «виходу» науки зі входом в освіту означає, що інформація про наукові результати має імплантуватися у навчальну програму. Ступінь насичення цих програм інформацією про останні досягнення науки у відповідній предметній галузі могла б визначати ступінь інноваційності, а отже, і якість навчальної програми. Прототипом поєднання розвитку науки і освіти в Україні може слугувати діяльність філії кафебри ЮНЕСКО в Сумському державному

університеті з реалізації ініціатив і програм ЮНЕСКО в регіоні. Одержано цікаві результати науково-дослідної діяльності філії у вирішенні проблеми побудови адаптивних навчальних середовищ на базі неадаптивних, застосування методу встановлення взаємозв'язку між предметною сферою і засобами контролю знань¹.

Головним критерієм успішності здобуття користувачем системи «Освіта майбутнього» відповідної освіти міг би бути показник розвитку на рівні знань і вмінь його творчих можливостей. При цьому освітньо-кваліфікаційний рівень випускників буде визначатися ступенем розвитку зазначених можливостей і підтверджуватися не стільки папірцями (дипломами), скільки фактичною здатністю виявити і вирішити дійсну проблему. Важливість розробки цієї програми обумовлюється важливістю інтелектуалізації виробничої праці, різкого зростання рівня її інноваційності. А це і є стратегічний ресурс побудови нової економіки – економіки знань, носіями якою мають бути висококваліфіковані фахівці з розвинутою креативною здатністю. Отже, її розвиток це не просто «бажаний», «корисний». Це вже цивілізаційний вибір кожної країни. Або «підтягуватися» до високотехнологічних, або ставати сировинним додатком розвинених країн, маргиналом, з усіма впливаючими з цього наслідками. Розробка міжнародних стандартів, відповідної освітньої платформи (освітніх платформ) та її (їх) забезпечення (з апробацією проєкту) можлива (враховуючи наявні доробки нашого Центру) упродовж 1-1,5 року.

Розробка і реалізація (запровадження в практику) викладеного проєкту могла б внести достатньо вагомий внесок у вирішенні статутних завдань ЮНЕСКО, пов'язаних з вдосконаленням освітньої діяльності, питаннями забезпечення миру.

¹ Любчак В.А., Кузиков Б.О., Лаврик Т.В. Развитие доступа к качественному образованию на примере Сумского государственного университета: формирование адаптивной системы дистанционного обучения // УСИМ, 2011, № 4 С. 44 – 50.